

АЗІАТСКІЙ СБОРНИКЪ

Изъ Извѣстій Россійской Академіи Наукъ

Новая серія

1918

MÉLANGES ASIATIQUES

tirés

du Bulletin de l'Académie des Sciences de Russie

Nouvelle Série

ПЕТРОГРАДЪ

PETROGRAD

**Переидекія рукописи, поступившія въ Азіатскій
Музей Россійской Академіи Наукъ съ кавказ-
скаго фронта.**

А. А. Ромаскевича.

(Представлено академикомъ В. В. Бартольдъ въ засѣданіи Отдѣленія Историческихъ Наукъ
и Филологіи 17 января 1918 г.).

Среди мусульманскихъ рукописей, поступившихъ въ 1916—1917 гг. въ Азіатскій Музей съ кавказскаго фронта и оказавшихся въ преобладающей части арабскими, находится, помимо нѣкотораго количества турецкихъ, и нѣсколько десятковъ персидскихъ рукописей, составленіе описи которыхъ Азіатскій Музей поручилъ мнѣ. Часть этихъ рукописей была уже зарегистрирована и описана покойнымъ академикомъ К. Г. Залеманомъ.

Исторія составленія коллекціи упомянутыхъ мусульманскихъ рукописей и общая ея характеристика въ научномъ отношеніи уже извѣстны изъ описанія арабской части И. Ю. Крачковскаго¹.

Система, которой я придерживался при составленіи настоящей описи, въ видахъ однообразія и по соображеніямъ приведеннымъ И. Ю. Крачковскимъ, тождественна съ системой примененной имъ при описаніи арабской части коллекціи. Допущенныя сокращенныя ссылки на европейскую литературу ограничиваются слѣдующими сочиненіями: Rieu [Catalogue of the Persian Manuscripts in the British Museum]; Ethé I. O. [Catalogue of the Persian Manuscripts in the Library of the India Office]; Ethé B. [Catalogue of the Persian... Manuscripts in the Bodleian Library]; Brockelmann. Geschichte der arabischen Litteratur].

По содержанію персидская часть коллекціи не вызываетъ особеннаго интереса; она можетъ служить лишь показателемъ того, въ какомъ направленіи персидское литературное творчество привлекало къ себѣ вниманіе въ мѣстности и въ эпоху, къ которымъ относится все собраніе рукописей.

¹ ИРАН 1917, стр. 913—920.

На первомъ мѣстѣ, какъ и слѣдовало ожидать, стоитъ поэзія, представленная главнымъ образомъ популярнымъ «Гулистаномъ» Са'дї; далѣе — суфизмъ, причемъ слѣдуетъ отмѣтить вниманіе, которое удѣлено здѣсь дервишескому ордену «накшбандї», получившему распространеніе въ этой мѣстности какъ и на всемъ Кавказѣ (22,37⁸⁶; 38,14). Случайнымъ и страннымъ, но для насъ рѣдкимъ и цѣннымъ приобрѣтеніемъ является находженіе въ составѣ коллекціи житія шейха Ахмади Джѣма (5,21)¹, одного изъ древнѣйшихъ житій суфійскихъ святыхъ; сама рукопись отличается сравнительной полнотой и древностью (IX—X в. Г.).

Изъ историческихъ сочиненій обращаетъ вниманіе краткое родословіе курдовъ (19,8⁶) رسالة انساب الاكراد, собственно исторія эмировъ и ихъ родовъ, стоявшихъ во главѣ шести курдскихъ племенъ: Хаккѣрї, 'Имадіе, Суһранъ, Бабанъ, Арделанъ и Мукрї. Исторія Вассѣфа (12,9) تاریخ وصافی характерна для данной коллекціи какъ образецъ изысканной персидской прозы и вычурнаго стиля, вкусъ къ которымъ и понынѣ не изсякъ на Востокѣ.

Изъ другихъ областей знанія представлены лексикологія, грамматика, догматика; рѣддокъ сравнительно комментарий Корана ناع التراجم في تفسير القرآن للاعاجم Абӯль-Музаффар Исфаерѣйпї (20,7).

ا

اساس المصلى لبدر الدين بن ركن الدين 5,19⁹

اشعار فارسی (حافظ, سعدی, منلا جلال, سعید هروی, محتشم) 9,28⁸⁶ (شیخ سعدی, حافظ, حضرت مولانا) 22,9^{87A}; 22,37^{87A}

اصطلاحات منلا خواجه حافظ 22,37^{87A}

انوار الرمل لعبد الغنى حافظ شيروانی 21,22

ت

ناع التراجم في تفسير القرآن للاعاجم لشيخ الامام ابو المظفر طاهر بن محمد اسغرائینی 20,7 (Ethé I. O. 1465).

تاریخ معجم في اوصاف ملوك العجم من تالیفات وضاف (?) (1233 г.) (Rieu 811—812) 19,8⁶

تاریخ وضاف (مجدد أول) (1043 г.) (Rieu 161—163; Ethé B. 147) 12,9

تحفة الملوك 17,22⁹

¹ См. W. Ivanow. A Biography of Shaykh Ahmad-i-Jam. JRAS, April, 1917, pp. 291—365. Краткая біографія, къ тому же defective — всего 13 лл., болѣе поздняго происхожденія.

ح

جام گیتی نما^{40,80}
جمال الصالحین ملا حسن بن عبد الرزاق^{45,87}

د

دیوان حافظ (ترجمه سروری) (1007 r.) (Rieu 681) 25,4; 5,26
دیوان صایب (Rieu 693) 15,80
دیوان فرشته^{43,85}

ذ

ذکر سلطنت اولاد انوشروان^{19,8}

ر

رساله اثنی عشریه فارسی لصدر الدین محمد تبریزی (1019 r.)^{40,9}
رساله اسماء الله^{40,80}
رساله اعتقادیه لعبد الله بن حسین رستمدری^{40,8}
رساله انساب الاکراد^{19,8}
رساله در احکام و آداب نماز و روزه (995 r.)^{40,9}
رساله در بیان آداب طریقت الخواجه بهاء الدین نقشبندی^{22,87}
رساله شیخ اسمعیل بن ابراهیم (956 r.)^{2,14}
رساله الطب^{17,84}
رساله عقد الجواهر^{19,8}
رساله معما^{25,54}
رساله معما مولانا قاضی میر حسین بن محمد الحسینی نشابوری (1077 r.) (Rieu 649)^{40,88}
شرح معمای میر حسین نیشابوری لسروری (Rieu 649)^{41,5}

ز

زاد المسافرین لامیر حسینی (Rieu 608)^{26,45}

س

سلسله نامه خواجان نقشبندیه ل محمد بن حسین بن عبد الله قزوینی (978 r.)^{38,14}
سوال مولانا جلال الدین رومی و جواب سید عز الدین^{22,9}

ش

- شرح بانث سعاد 19,8⁸
شرح بدء الامالى (Део.) 11,10 (Br. I, 429)
شرح بوستان سعدى لسرورى 46,12
شرح بيت خسرو دهلوى مولانا عبد الرحمن الجامى 22,9⁸
شرح پند عطار لعبدى پاشا عبد الرحمن 35,20 (IIT.) (1156 r.)
شرح پندنامه شىخ عطار لشمعى 45,2
شرح دعای سيقى 40,30⁸
شرح شاهدى (تحفة شاهدى) 43,12 (AHT) (Rieu 513)

ص

الصاح العجيبىة 15,29 (AII.) (Rieu 790)

ع

عمدة الاسلام 42,4

غ

غزل بيدل 19,8⁸
غزليات گلستان 17,22⁸

ف

فالنامه 17,22⁹

ق

قصيدة البرية مع الترجمة الفارسية 23,7⁸ (1115 r.)
قصيدة نقشبنديه 22,37⁸ (973 r.?)

ك

كتاب بختيار دل افكار 9,28⁸ (1061 r.)
كتاب بنام رب الارباب 5,12⁸

ك

گلستان شىخ سعدى (Део.) 35,16 (1183 r.); 21,14 (1086 r.); 14,16 (971 r.); 29,2 (990 r.)
شرح گلستان لشمعى 5,14 (Rieu 607)

ل

- باب الاخبار 5,19^a (Ethé I. O. 2639)
لغت حلیمی للطف الله الحلیمی (Део.) 5,18 (Rieu Suppl. 164)
لغت نعمت الله (II.T.) (Rieu 514—515) (1202 r.) 43,23
لوائح القمر لحسين بن على السطقي المشتهر بالكاشفي 35,18^b
ليلی ومجنون لهاتفی 9,23 (Rieu 152)

م

- ما لا بُدِ فارسی لامام محمد غزالی 17,14
مائة كلمة عليّة عالية (ترجمة صد كلمة على) 23,7^a (Rieu 553—4)
مبينات عشره 17,22^f
مرصاد العباد من المبدأ الى المعاد لتجم الدين دايه 38,9 (Rieu 38—39)
مشكلات انشاء 17,22^g
مشكلات شيخ اكبر 2,14^f
مقامات شيخ احمد جام 5,21 (Ethé B. 240; Ethé I. O. no 910)
مناجات 9,23^a (AII.)
مناجات خواجه عبد الله الانصاري 17,22^h

ن

نورنامه حضرت محمد مصطفي 17,22^a

هـ

هشت بهشت لادريس بن حسام الدين البديسي (Део.) 36,9 (Rieu 216—218)

و

وصيت مولانا جلال الدين رومي 22,9^g
وصية نامه رسول حضرت على 23,15^a (Rieu 851)

ي

يادگار خير لابي منصور المظفر بن محمود بن الفرج الطبري 17,24^g

Въ приведенный списокъ не вошли двѣ рукописи, не поддавшіяся болѣе точному опредѣленію: 16,9^а — трактатъ по грамматикѣ, повидимому, переводъ или передѣлка находящагося въ этой-же рукописи трактата по арабской грамматикѣ ал-Джурджані *العوامل مائة*, на что намекаетъ ссылка на послѣдній; 37,10 — безъ начала и конца (АПТ) — рассказы изъ священной исторіи.
